14/09/2020

Проглашење уједињења Српске Православне Цркве

За датум свечаности изабран је празник Сабор српских Светитеља, 30. августа/12. септембра 1920. године. Министар вера обавестио је 30. августа министра војске и морнарице генерала Бранка Јовановића о месту одржавања свечаности. Подсећајући га на велики значај свечаности, молио је да одобри потребан број трупа Новосадског гарнизона, „који ће направити шпалир на Тргу Престолонаследника Александра у Сремским Карловцима, са војном музиком, и артилеријом која треба да буде смештена у непосредној околини Карловаца”. Потом је тражио и потребан број војника који би носили барјаке, рипиде и чираке на литији, „по могућству што мањи растом”. На крају је написао да ће се тога дана у свим храмовима Краљевине служити свечана Литургија, па је затражио да службама „присуствује официрски кор у парадном оделу, а војска да ода почаст, правећи шпалир пред црквом”.

У склопу припрема прославе, Опште одељење Министарства вера писало је 6. септембра министру саобраћаја тражећи да 11. септембра по подне дирекција Винковци припреми у композицији брзога воза посебан вагон за 20 архијереја, који би се од Инђије специјалном локомотивом одвезли у Сремске Карловце. Потом је затражено да се припреми дворски воз за Престолонаследника, који би 12. септембра био, тачно у 10 сати, на станици у Сремским Карловцима, затим специјални воз за чланове Владе и остале госте да их довезе у 9:10 часова пре подне, и још једна композиција за Београђане. На крају је замољен одговор како би Министарство вера о свему могло објавити вести.

О атмосфери која је пратила овај догађај преносимо краће изводе из извештаја „Политике" објављеног сутрадан, 13. септембра 1920. године: „Гости су долазили у изобиљу и са свих страна. Карловци су били пуни, препуни. Од како је постала варош, никад у своје улице није примила света толико колико јуче. Од 8 часова још, распоређена од железничке станице до Патријаршије, гарда је очекивала. ...Тачно у 10 часова Престолонаследник је приспео долазећи возом из Београда. Његов долазак објавили су са монитора топовски пуцњи... Регент је сео у кола која су вукла два пара белаца и пошао ка Патријаршији. При пролазу Престолонаследниковом маса је клицала: Живео! Живео!"

Церемонијал је обављен у свечаној пространој дворани Патријаршијског двора у Сремским Карловцима. Дворана је била украшена сликама из новозаветне и националне историје које су израдили Паја Јовановић, Ђорђе Крстић и Урош Предић. Такође, биле су изложене старине српске историје: Мирослављево јеванђеље, Јеванђеље из Дечана, Јефимијин покров за кивот Светог кнеза Лазара, крст цара Душана из Високих Дечана и пехар кнеза Лазара, што је све требало да подсети на стару славу и допринесе узвишености тренутка. На столу, за којим је седело петнаест архијереја, крст цара Душана из Високих Дечана. Свечаност је започела уласком престолонаследника Александра у дворану, који је био у пратњи председника владе, министра вера и председника Народне скупштине.

Саборску одлуку о васпостављању Српске Патријаршије саопштио је митрополит Димитрије, текст одлуке прочитао је тузлански митрополит др Иларион (Радонић), док је указ краља Петра I, којим се потврђује одлука, прочитао министар вера Павле Маринковић. Свечаност је завршена благодарењем у Патријаршијској цркви. Митрополит београдски и архиепископ све Србије Димитрије Павловић изабран је за патријарха уједињене Српске Православне Цркве 15/28. септембра 1920. године, на заседању Светог Архијерејског Сабора.

spc.rs